

Közműholding, mint csodafegyver!

Úgy tűnik, a rezsipolitika a választások megnyerésével betöltötte hivatását, és helyét ígéretképpen a jövő év elején működésbe lépő non-profit jellegű Közműholding szervezet veszi át. Deklarált politikai küldetése – a várható külső-belső gazdasági történésektől függetlenül – a közszolgáltatások árainak további csökkentése, de legalábbis az eddig elért „vívmányok” megőrzése. A szándék tiszteletre méltó, de minden racionalitást nélkülöz.

Utólag elismerhetjük, a kormány kellő pillanatban és szerencsés „hályogkovácsként” diktálta a lakossági energiaárak mintegy 20%-os csökkentését, hiszen a válság hatásaként, EU szerte jelentős energiaár csökkenés következett be. Ennek ellenére, a közvélemény a kormány javára írja a külső körülmények által lehetővé tett árcsökkentést. Az már nem igazán ismert és méltányolt, hogy a bekövetkezett, a gazdasági megfontolásoktól független, jelentős ármérséklés az érintett szolgáltatóknál, az elemi költségeket sem fedezi és valamennyi szolgáltató 2013-as mérlegében már jelentős veszteségeket mutat ki. Egyébként, az EU-ban az elmúlt években bekövetkezett jelentős energiaár csökkenés, súlyos, ma még nem kellően érzékelt hatással járt: az energia-szolgáltatók a válság óta tőzsdei értékük több mint 50%-át elvesztették, az elkerülhetetlenül jelentkező pótlások és fejlesztések forrásai hiányoznak, az érintett cégek hitelképessége megrendült.

A kialakult globális energiahelyzetben, különösen pedig a jelenlegi hazai lakossági energiaárak közepette, a tervezett Holding még non-profit gazdálkodás esetén sem teljesítheti a kitűzött politikai célt. Az alapvető és nehezen megszüntethető oka ennek, hogy a hazai energia-szolgáltatás import-kitettsége mintegy kétharmados, tehát a nemzetgazdasági költség 60-70%-ban az érintett energia-szolgáltatók munkájának minőségétől független adottság. Igazából a cégek által befolyásolható költségek aránya rendkívül kicsi. A költségeken belül az energia-szolgáltatók infrastruktúrájának költsége különböző országokban változó ugyan, de 15-20%-ra tehető. Feltételezve – de a tapasztalatok alapján meg nem engedve – hogy az állami tulajdonú Holding a jelenlegi piaci szereplőknél jóval racionálisabban dolgozik majd, ez az árakat csak 1-2%-kal csökkentheti.

A hazai energia szektor adottságai mellett tehát, elvileg is nagyon kétséges, hogy a non-profit jelleg és az állami tulajdonlástól várt, de a gyakorlatban eddig sohasem igazolt hatékonyabb gazdálkodásból a jelenlegi alacsonyra szorított energiaárak hosszabb távon tarthatók lennének, pláne további csökkenés remélhető lenne.

A rezsipolitika által a tényleges hazai ráfordításoktól eltérített lakossági árak, azonban nem csak nyereséget nem realizálnak, hanem a szűkebben vett működési költségeket sem fedezik. A helyzet érzékeltetéséhez rövid, számszerű adalék: az orosz földgáz ára a határon az elmúlt hónapokban 300\$/1000 m³ körül alakult, információink szerint, a mostani árak már 320 \$-ra módosultak. A dollár-forint árfolyama 240-250 között van és az utóbbi időben a forint erősen gyengül. A határra érkező földgáz ára tehát forintra átszámítva kb. 75Ft/m³, a lakossági földgáz ára jelenleg – 27%-os áfával együtt – alig haladja meg a 100Ft/m³-ert. Bár a csökkenő hazai termeléssel és a más forrásokból vételezett gázzal, az átlagköltség valamivel szerényebb lehet, de nem vitatható, hogy a lakossági szolgáltatás súlyos veszteségeket „termel”. Így, a jól hangzó non-profit működéstől ármérséklődést aligha remélhetünk.

A Holding által elérendő céloknál fontos figyelembe venni, egyrészt, hogy a mostani globális kedvező energiaárak nagy valószínűséggel előbb-utóbb növekedésbe fordulnak, másrészt, a dollár árfolyama az eddigi trendeknek megfelelően erősödik, különösen a forinttal szemben, de a hazai infláció is emelkedésnek indul. A következő időszakban arra számíthatunk tehát, hogy a magyar gazdaság nemzetgazdasági szintű energiaköltsége növekszik és ezen sem az állami tulajdonlás, sem a non-profit jellegű működtetés nem képes változtatni. Kérdés csupán az: ki fizeti a révszt? Két megoldás kívánkozik, a lakossági szolgáltatás veszteségeit részben vagy egészben az üzleti szféra kompenzálja, de inkább az várható, hogy az állami tulajdonú, non-profit jellegű Holding veszteségeit a költségvetés fedezi. Rövid és hosszabb távon a gazdasági racionalitás szempontjából egyik rosszabb, mint a másik.